

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІОЛОГІЧНИЙ
КАФЕДРА БІОЛОГІЇ ЛІСУ, МИСЛИВСТВОЗНАВСТВА ТА ІХТІОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан біологічного факультету

_____ Л.О. Омелянчик

«_____» _____ 2021 р.

Екологічний туризм

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки _____ бакалаврів _____

денної (очної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти

спеціальності _____

Освітньо-професійна програма _____

Укладач Лебедєва Н.І. канд. біол. наук, доц., доц.

Обговорено та ухвалено на засіданні
кафедри біології лісу, мисливствознавства
та іхтіології

Протокол № _____ від «_____» _____ 2021 р.

Завідувач кафедри біології лісу,
мисливствознавства та іхтіології

_____ В.І. Домніч

Ухвалено науково-методичною радою
біологічного факультету

Протокол № _____ від «_____» _____ 2021 р.

Голова науково-методичної ради
біологічного факультету

_____ Н.М. Притула

Погоджено
з навчально-методичним відділом

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань	Кількість кредитів – 3	вибіркова дисципліна	
		блоку вільного вибору студента в межах університету	
	Загальна кількість годин – 90 год.	Семестр:	
3-й		-	
Спеціальність	Змістових модулів – 4	Лекції:	
		20 год.	-
Практичні / лабораторні:			
-		-	
Самостійна робота:			
Освітня програма	70 год.	-	
Рівень вищої освіти: магістерський	Кількість поточних контрольних заходів – 11	Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Екологічний туризм» є надання студентам знань щодо специфіки, тенденцій та пріоритетних напрямів розвитку міжнародного, національного та регіонального екологічного туризму; теоретичних і практичних аспектів використання природно-ресурсного потенціалу певних регіонів для туристичної діяльності; формування у студентів екологічного світогляду та екологічної культури задля гармонізації відносин людина-природа під час подорожей.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Екологічний туризм» є надання студентам комплексу теоретичних знань щодо принципів, функцій, завдань та видів туризму; світових і національних регіонів, центрів та об'єктів екологічного туризму, а також формування вмінь та навичок самостійно розробляти маршрути екологічних турів, мінімізувати шкоду довкіллю під час організації та здійснення подорожей.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати: основні етапи розвитку екотуризму в Україні та світі; структуру, специфіку особливості розвитку національного та світового екотуризму; принципи, функції, завдання, види, національні і світові регіони, центри та об'єкти екологічного туризму; методику розробки екологічних турів;

вміти: аналізуючи інформацію про досвід та можливі напрями розвитку екологічного туризму, визначати його пріоритетні напрями; планувати та організовувати екологічні тури і маршрути; користуватися різними джерелами для аналізу рекреаційно-туристського комплексу певного регіону, України, світу; застосовувати на практиці знання задля екоосвіти та ековиховання туристів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи, що забезпечують досягнення результатів навчання та компетентностей
<p>ЗК-2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК-9 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК-10 Прагнення до збереження навколишнього середовища.</p> <p>СК-12 Екологічні мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля на місцевому регіональному, національному і глобальному рівнях.</p>	<p>Методи навчання: інформаційно-рецептивний метод, репродуктивний метод, евристичний метод, кейс-метод, дискусійний метод (групові дискусії, диспути).</p> <p>Контрольні заходи: <i>Поточний контроль:</i> виконання тестових завдань; контрольна роботи із кожного проміжного контролю. <i>Підсумкові контрольні заходи:</i> складання заліку.</p>
<p>ПРН 2 Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.</p>	

Міждисциплінарні зв'язки: у системі підготовки магістрів «Екологічний туризм» є вибірковою дисципліною блоку дисциплін вільного вибору студента в межах Університету. Дисципліна формує комплекс загальнокультурних компетентностей, а також навичок soft skills, зокрема критичного мислення, формування узагальнень та висновків, роботи в команді, здійснення професійних взаємодій тощо.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Туризм, як вид діяльності

Глобальні екологічні проблеми сучасності. Негативні аспекти впливу масового туризму на природу. Історія виникнення, сучасний стан і перспективи розвитку екотуризму в світі та Україні. Тенденції розвитку світового туризму. Організаційно-правові засади розвитку екологічного туризму в Україні. Види та класифікація туризму. Ліцензування туристичної діяльності, стандартизація, сертифікація послуг. Роль держави в розвитку туристичної сфери. Структура управління сферою туризму в Україні. Завдання державної політики у сфері туризму. Туристична інфраструктура та її види. Профіль туриста. Тури екологічного спрямування. Екскурсійні маршрути. Проектування екологічних турів. Методи розробки, організація і проведення екологічних турів. Основні вимоги до екологічних турів. Сервіс в екотуризмі. Туроператори і турагент, їх функції та особливості. Міжнародні та вітчизняні туристичні організації.

Змістовий модуль 2.

Ресурси і види екотуризму. Природоохоронні території як об'єкти екологічного туризму. Світові регіони і центри екологічного туризму, їх характеристика та особливості розміщення. Туристичний потенціал України. Туристичний потенціал Запорізької області. Вплив туризму на природні комплекси. Фактори впливу навколишнього середовища. Правила поведінки туристів на природі. Етика екологічної мандрівки. Фактори ризику в природі і заходи їх попередження. Травмонебезпечність. Фізичні перевантаження та нервово-психічні чинники. Дотримування санітарно-епідеміологічних і гігієнічних правил. Безпека окремих видів екологічного туризму. Особиста безпека та безпека майна. Безпека під час перевезення. Надзвичайні ситуації. Порушення туристами встановлених правил. Спеціалізовані служби забезпечення безпеки туристів. Медичне забезпечення екоподорожей. Страхування туристів.

Змістовий модуль 3. Характеристика об'єктів екологічного туризму України

Оцінка сучасного стану природоохоронних територій України. Базальтові стовпи. Загальний огляд природних територій України. Природні об'єкти. Історичні об'єкти. Природоохоронні території України, їх загальні характеристика, фізико-географічна характеристика та використання.

Змістовий модуль 4. Характеристика об'єктів екологічного туризму світу

Основні категорії природоохоронних територій. Передумови розвитку мережі національних парків. Загальний огляд природи Північної Америки. Національний резерват дикої природи і рефугіумов. Історія розвитку, особливості розміщення, види та характеристика природоохоронних територій Північної і Південної Америки. Природоохоронні території і об'єкти Північної і Південної Америки: їх загальні характеристика, фізико-географічна характеристика та використання. Об'єкти екологічного туризму східної і західної півкуль.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього, год.	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год.		Система накопичення балів		
		усього, год.	лекційні заняття, год.		практич./лаб. заняття, год.		Очна (денна)	заочна (дистанційна)	теоретичне завдання, балів	практичне завдання, балів	усього балів
			Очна (денна)	заочна (дистанційна)	Очна (денна)	заочна (дистанційна)					
1	9	4	4	-	-	-	5	-	4	4	8
2	11	6	6	-	-	-	5	-	6	6	12
Поточний контроль 1	10	-	-	-	-	-	10	-	10	-	10
Усього за змістові модулі	30	10	10	-	-	-	20	-	20	10	30
3	9	4	4	-	-	-	5	-	6	6	12
4	11	6	6	-	-	-	5	-	4	4	8
Поточний контроль 2	10	-	-	-	-	-	10	-	10	-	10
Усього за змістові модулі	30	10	10	-	-	-	20	-	20	10	30
Підсумковий семестровий контроль залік	30	-	-	-	-	-	30	-	40	-	40
Загалом	90	20	20	-	-	-	70	-	100	-	100

5. Темы лекційних занять

№ змістового модулю	Назва теми	Кількість годин	
		о/д. ф	з/дист. ф
1	Туризм, як вид діяльності	4	-
2	Екологічний туризм	6	-
3	Характеристика об'єктів екологічного туризму України	6	-
4	Характеристика об'єктів екологічного туризму світу	4	-
Разом		20	-

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Види поточних контрольних заходів	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	Виконання тестових завдань	Тестові завдання до змістового модулю 1 формуються автоматично з банку питань у СЕНС ЗНУ Moodle	Тестові завдання складаються з двох видів: – вибір із множини, за правильне виконання завдання студент(ка) отримує 1 бал; – встановлення відповідності, за правильне виконання завдання студент(ка) отримує 0,5-1 бал.	4
	Виконання есе	Есе виконується на одну з запропонованих тем змістового модулю 1 безпосередньо у СЕНС ЗНУ Moodle	3-4 бали – тему есе розкрито повністю; студент(ка) демонструє всебічне системне і глибоке знання програмного матеріалу; чітке володіння понятійним апаратом; виявляє творчі здібності у розумінні, викладі та використанні навчального матеріалу; робота оформлена відповідно вимогам, які до них висуваються; 1-2 бал – тема есе розкрита без суттєвих помилок, студент(ка) демонструє засвоєння інформації у межах лекційного курсу; припускається окремих незначних помилок; є недоліки в оформленні роботи; 0 балів – тему есе не розкрито; студент(ка) обізнаний із деякими поняттями програмного матеріалу; оформлення роботи не відповідає вимогам, які до них висуваються; виконання роботи не зараховується і повертається студенту(ці) на доопрацювання.	4
2	Виконання тестових завдань	Тестові завдання до змістового модулю 2 формуються автоматично з банку питань у СЕНС ЗНУ Moodle	Тестові завдання складаються з двох видів: – вибір із множини, за правильне виконання завдання студент(ка) отримує 1 бал; – встановлення відповідності, за правильне виконання завдання студент(ка) отримує 0,5-1 бал.	6
	Виконання есе	Есе виконується на одну з запропонованих тем змістового модулю 2 безпосередньо у СЕНС ЗНУ Moodle	5-6 бали – тему есе розкрито повністю; студент(ка) демонструє всебічне системне і глибоке знання програмного матеріалу; чітке володіння понятійним апаратом; виявляє творчі здібності у розумінні, викладі та використанні навчального матеріалу; робота оформлена відповідно вимогам, які до них висуваються; 2-4 бал – тема есе розкрита без суттєвих помилок, студент(ка) демонструє засвоєння інформації у межах лекційного курсу; припускається окремих незначних помилок; є недоліки в оформленні роботи;	6

№ змістового модуля	Види поточних контрольних заходів	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
			0-1 балів – тему есе не розкрито; студент(ка) обізнаний із деякими поняттями програмного матеріалу; оформлення роботи не відповідає вимогам, які до них висуваються; виконання роботи не зараховується і повертається студенту(ці) на доопрацювання.	
Контрольна робота 1	Виконання тестових завдань	Тестові завдання до контрольної роботи 1 формуються автоматично з банку питань у СЕНС ЗНУ Moodle	Тестові завдання складаються з двох видів: – вибір із множини, за правильне виконання завдання студент(ка) отримує 1 бал; – встановлення відповідності, за правильне виконання завдання студент(ка) отримує 0,5-1 бал.	10
Усього за ЗМ 1	5			30
3	Виконання тестових завдань	Тестові завдання до змістового модулю 1 формуються автоматично з банку питань у СЕНС ЗНУ Moodle	Тестові завдання складаються з двох видів: – вибір із множини, за правильне виконання завдання студент(ка) отримує 1 бал; – встановлення відповідності, за правильне виконання завдання студент(ка) отримує 0,5-1 бал.	4
	Виконання есе	Есе виконується на одну з запропонованих тем змістового модулю 1 безпосередньо у СЕНС ЗНУ Moodle	3-4 бали – тему есе розкрито повністю; студент(ка) демонструє всебічне системне і глибоке знання програмного матеріалу; чітке володіння понятійним апаратом; виявляє творчі здібності у розумінні, викладі та використанні навчального матеріалу; робота оформлена відповідно вимогам, які до них висуваються; 1-2 бал – тема есе розкрита без суттєвих помилок, студент(ка) демонструє засвоєння інформації у межах лекційного курсу; припускається окремих незначних помилок; є недоліки в оформленні роботи; 0 балів – тему есе не розкрито; студент(ка) обізнаний із деякими поняттями програмного матеріалу; оформлення роботи не відповідає вимогам, які до них висуваються; виконання роботи не зараховується і повертається студенту(ці) на доопрацювання.	4
4	Виконання тестових завдань	Тестові завдання до змістового модулю 2 формуються автоматично з банку питань у СЕНС ЗНУ Moodle	Тестові завдання складаються з двох видів: – вибір із множини, за правильне виконання завдання студент(ка) отримує 1 бал; – встановлення відповідності, за правильне виконання завдання студент(ка) отримує 0,5-1 бал.	6
	Виконання есе	Есе виконується на одну з запропонованих тем змістового модулю 2 безпосередньо у СЕНС ЗНУ	5-6 бали – тему есе розкрито повністю; студент(ка) демонструє всебічне системне і глибоке знання	6

№ змістового модуля	Види поточних контрольних заходів	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
		Moodle	<p>програмного матеріалу; чітке володіння понятійним апаратом; виявляє творчі здібності у розумінні, викладі та використанні навчального матеріалу; робота оформлена відповідно вимогам, які до них висуваються;</p> <p>2-4 бал – тема есе розкрита без суттєвих помилок, студент(ка) демонструє засвоєння інформації у межах лекційного курсу; припускається окремих незначних помилок; є недоліки в оформленні роботи;</p> <p>0-1 балів – тему есе не розкрито; студент(ка) обізнаний із деякими поняттями програмного матеріалу; оформлення роботи не відповідає вимогам, які до них висуваються; виконання роботи не зараховується і повертається студенту(ці) на доопрацювання.</p>	
Контрольна робота 2	Виконання тестових завдань	Тестові завдання до контрольної роботи 2 формуються автоматично з банку питань у СЕНС ЗНУ Moodle	<p>Тестові завдання складаються з двох видів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – вибір із множини, за правильне виконання завдання студент(ка) отримує 1 бал; – встановлення відповідності, за правильне виконання завдання студент(ка) отримує 0,5-1 бал. 	10
Усього за ЗМ 2	5			30
Усього за змістові модулі контр. заходів	10			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
Залік	Складання заліку	Виконання тестових завдань у СЕНС ЗНУ Moodle. Тестові завдання формуються автоматично з банку питань.	Тест підсумкової атестації складається з завдань трьох видів: <ul style="list-style-type: none"> – вибір із множини, за правильне виконання завдання студент(ка) отримує 1 бал; – встановлення відповідності, за правильне виконання завдання студент(ка) отримує 0,5-1 бал; – коротка відповідь, за правильне виконання завдання студент(ка) отримує 1 бал.	40
Усього за підсумковий семестровий контроль	1			40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Вишневецький В.І. Екологічний туризм : навч. посіб. Київ Інтерпрес ЛТД, 2015. 140 с.
2. Екогеографія та екотуризм: підручник / В. Г. Петрук та ін. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2016. 178 с.
3. Некос С.В. Курс лекцій та методичні рекомендації з курсу «Географія туризму». Харків, ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2016. 43 с.
4. Сорокіна Г.О. Екологічний туризм : навч. посіб. Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. 206 с.
5. Юрас Ю.І. Географія туризму: практикум. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2018. 66 с.

Додаткова:

1. Вишневецька О.О., Прафіненко А.Ю., Сідоров В.І. Туристичне країнознавство: підручник. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. 594 с.
2. Дмитрук О. Ю. Екологічний туризм : навч. посіб. Київ: Альтерпрес, 2004. 192 с.
3. Кляп М.П. Сучасні різновиди туризму. URL : <http://westudents.com.ua/knigi/615-suchasn-rznovidi-turizmu-klyap-mp.html>
4. Кузик С.П. Географія туризму : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Знання, 2011. 271 с.
5. Мальська М.П., Худо В.В. Туристичний бізнес: теорія та практика: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
6. Новикова В. І. Рекреація. Туризм. Географія : зб. авт. ст. Черкаси : Вовчок О.Ю., 2013. 524 с.
7. Ровкач А.И. Фаунистические ресурсы экологического туризма : пособие для студентов специальности 1-89 02 02 «Туризм и природопользование». Минск : БГТУ, 2012. 290 с.
8. Смаль І.В. Географія туризму та рекреація: словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2010. 208 с.
9. Смаль І.В. Туристичні ресурси світу. Ніжин: Вид-во Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010. 336 с.
10. Shah N.A. Sindh coast: a marvel of nature. International Union for Conservation of Nature. 2017. 41 p.
11. Meyer M. Sustainable Use of Biodiversity - Sustainable tourism opportunities in mountain protected areas: Experiences from the Carpathians. 2009. 31 p.

Інформаційні джерела:

1. Igor Melika Туристичні походи: Карпати, Кавказ, Європа URL : <http://igormelika.com.ua/>
2. Дмитрук О.Ю. Екологічний туризм: сучасні концепції менеджменту і маркетингу URL : https://tourlib.net/books_green/dmytruk.htm
3. Концепція Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 року URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/246640434>
4. Рекреаційно-туристичні ресурси України URL : <http://library.kr.ua/orhus/tur.html>
5. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/249826501>
6. Сучасні різновиди туризму URL : <https://westudents.com.ua/knigi/615-suchasn-rznovidi-turizmu-klyap-mp.html>